

מזת' קזת הזכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

חלוקת קמחא דפסקא שחוללה מהפכה בלבן של יהודי...

איתא בתוספתא (פאה"ג) "מעשה בחסיד אחד שישב עמו בתוך שדהו ואמר לבנו צא והקרב עלי פד לעולה ופד לשלמים, אמר לו מה ראית לשמוח במצוה זו יותר מכל מצות שבתורה? אמר לו כל מצות שבתורה לדעתנו נתנו, ואלו זו נתנה שלא לדעתנו אלא בשכחה.

והלא דברים קל וחומר, ומה אדם שלא נתפון למצות צדקה, אלא על ידי שכחה באה לידו, מעלין עליו זכות, המתפון לזכות לעניים וזכו על ידו על אחת כמה וכמה שזכה בשכר רב בזה ובכא". והינו שהתורה הקדושה מאריכה במצוה זו של נתינה כיון שעל ידה האדם מוכה את נשמתו וזוכה לכל טוב.

ונספר מעשה בכחה של מצות צדקה וגמילות חסדים, עד כמה היא מגעת וכה מספר בעל המעשה, באחד הימים העמוסים של ערב פסח, הייתי אמור לקבל חפץ מסים מאחת החניות המקומות ברחוב יחזקאל, הגעתי למקום אך בעל החנות בקשני לשוב בעוד שעה, ורק אז החפץ יהיה מוכן.

כשהזרתי הבחנתי באברך צעיר שעמד שם עם תינוק בעגלת ילדים, נזכרתי שגם כשהייתי שם לפני שעה ראיתי עומד שם, זה היה נראה לי קצת מוזר, ומחמת

<<

לקח מהפרשה

להתעלות על ידי הקשיים

כדגמת ישיבת היולדת, שבהם הוא מתבונן בכל הטוב שהקב"ה מרעיף עליו, וכאשר הוא עסוק בטוב ושמח בחלקו, הוא לא מקנא בזולתו, וממילא הוא לא מחפש לדבר עליו רע.

והתורה מצוה את המצרע להביא שתי צפרים, האחת נשחטת והאחת משתלחת, הצפור השחווטה מלמדת: שעל המצרע לשחוט ולבער את הקנאה שבו, על ידי שיתבונן בכל הטוב שיש לו, ועל ידי כן ישכיל שאין לו כלל מה לקנאות בזולתו, והצפור המשתלחת מלמדת: שבדברים שהוא מרגיש שהוא לא יכול להתגבר על הקנאה והמדות הרעות שבו, שלכל הפחות ישלח אותם - שלא יהיה עסוק ברע, שישתק ולא יעשה עסק מהרע שמפעפע בקרבו, ועל ידי כך לא יבוא לידי לשון הרע.

ולפיכך על המצרע לגלח את כל שערו, השערות מסמלות למעינות של טוב, שיש לאדם ומגלחים את כל השערות, ואזי נראים כל הגומוות של השער שה' בורא לנו במיוחד ומבינים שה' מנהל הכל ודואג לנו אישית, וכן שעלינו לפתח את כל המעינות הטובות של השמחה ואהבת ה' שבנו, ומתוך כך לא נבוא לידי קנאה ומרמור חלילה.

ולפיכך ישנם נגעי בתים ונגעי בגדים <<

פרשתנו העוסקת בטהרת המצרע, הנה המושך לפרשת תזריע העוסקת אף היא בדיני המצרע, ואף כמה שמובא בתחלת פרשת תזריע על טהרת היולדת, יש דמיון לטהרת המצרע, שהיולדת שלא השיגה ידה מביאה תורים או בני יונה, והמצרע מביא לטהרתו שתי צפרים.

אולם יש הבדל מהותי בניהם: היונה מסמלת לנאמנות, כענין שהיתה נאמנת לנח ההפך מהעורב, וכן כלל ישראל נמשלו ליונה, ולפיכך היולדת יושבת ומתבוננת, בנאמנות הגדולה שבינינו לקב"ה, שברב רחמיו מביא לנו ילדים ואנו בריאים.

ולפיכך היונה שותקת הרבה, וזה מסמל לענין השתיקה שאנו לא מתרעמים חלילה, אלא שמחים בחלקנו הטוב.

מאידך המצרע מביא צפרים, שמצפצפות ועשות מעשה פתית, כמו שאמרו חז"ל (ערכין טו), מכיון שמצרע מסמל לחסר נאמנות, שכאשר אדם לא מאמין בשלמות בקב"ה, שהוא ורק הוא עושה הכל לטוב לו, הוא בא לידי לשון הרע, וכן זה בא מחסר נאמנות שיש לאדם כלפי חברו, שמחמת כך הוא מדבר עליו רע.

ולפיכך המצרע יושב גם הוא שבע ימים,

בונה לעצמו עולמות של טוב, הוא נהיה אישיות חזקה, אישיות שרואה את כל הטוב, ולא עסוק ברע ובקשי, ולפיכך נאמר על דוד מלכנו "טוב עין הוא יברך", דוד ראה את הכל טוב, וה' ברך אותו בטוב.

עצם זה שאדם רואה את הכל טוב, זו הברכה הגדולה ביותר, ולפיכך אנו כופלים בחלל 'הודו לה' היות שפאשר אדם צועק ומהלל את ה', ואומר: 'אבא היקר הכל טוב לי, הכי טוב שיכול להיות, אתה נותן לי בריאות, אני לא מרתק למטה בבית חולים, אני לא צריך לעבור דיאליזה, ואין לי נוון שרירים, הכל פועל ותקין אצלי, אתה נותן לי משפחה, בחרת בי להיות מהעם שלך, אני מקפך בכל כך הרבה טוב, ואני צועק הודו לה' כי טוב'. אזי ה' משיב לו, 'כי טוב' ומרעיף עליו כל טוב, וזה ענין הכפילות, וכמו שנאמר במדרש על הפסוק 'ה' צלך' שמה שאדם עושה, ה' עושה כנגדו.

וכאשר אדם יתבונן בכל הטוב, שיש לו, הוא לא יקנא בזולתו, וצריך להשריש את זה בבית, לא לדבר שלילי, על שום קהלה ועל שום שכונה ועל שום עיר חלילה, לראות את הכל טוב לדבר על כלם טוב, והילדים לומדים ומתנהגים כמו שהם שומעים בבית, ולפעמים אם נותנים בקרת ורואים רע בחלק מכלל ישראל חלילה, זה נכנס לילדים, וקשה להוציא זאת, כי הם מקבלים על עדה זו או על אנשי מקום מסים, תוית של חסרון כל שהוא, ולפיכך צריך לעסק בחסה וזה ירעיף על הילדים עין טובה.

היולדת מביאה תורים או בני יונה, היונה מסמלת לנאמנות...

וזה העבודה של פסח, לשוח עם הפה בבית, המצוה שקימת בפסח גם בזמן הזה והיא מהתורה, (חוץ ממצוה) זה 'והגדת לבנך' 'ושננתם לבנך' - 'לשבת עם הילדים בבית, ולספר להם את כל החסד שה' מרעיף עלינו, שה' אוהב אותנו ובחר בנו לעם, ואנו עבדיו הנאמנים, להתבונן בכל הטוב שיש לנו, ולעשות מכה מכה עסק.

הילדים קולטים מה חשוב לאבא, האם הוא מדבר מה? האם הוא מקים ושוונתם לבניה על ידי שהוא מאיר להם עם השנים את המתקנות שבתורה ובמצוות, או שהוא מלמד אותם את הכל בלחץ ובקשי, כבעס ובמרומו. פסח זה זמן שאנו אוכלים בשר צלי אש, בכדי להכניס בילדים את המתקנות והשמחה שבהגים ובמצוות, לקחת את הילדים ולרקוד אתם במלים משלנו, על כל הטוב שיש לנו.

וזה שנאמר על דוד שגלי מסכתא, הוא גילה את הלב שלו, הוא הקרין סביבו קרבת ה'. ולמרות שדוד היה משפל על ידי אחיו ובית אביו, וכמו שנאמר (תהלים סט) "מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי", בכל זאת הוא שתק ושתק, והיה 'אבן מאסו הבונים שהיתה לראש פנה.

ה' יזכנו להיות עם עין טובה, ולהאיר את המתקנות שבתורה ובמצוות לכלם.

ונגעי הגוף, שפאשר אדם לא מתמקד בטוב שיש לו בבית שלו, הוא לא מעריך את בני ביתו פראוי, או שהוא לא מעריך את הבריאות חלילה, הוא בטוח שלא טוב לו, או שהבית של השני או המקום השני מצלח יותר, אזי ה' שולח לו נגע, והוא משפיל לראות כמה טוב היה לו עד עכשו, שהוא לא צריך לשבר את ביתו או לשרף את בגדו.

פרשה זו של מצורע צריכה להיות נר לרגלנו בכל זמן: היות שלכל אחד ואחד מאתנו, יש נסיונות בכל פעם בענין הקנאה, אם זה פאשר החבר קונה דירה גדולה יותר משלנו, או רכב מפאר יותר, או שהוא יודע ללמד יותר טוב, או שהוא פותח ארגון של חסד גדול והוא מצליח, או שיש לו עסק מצלח, או הכנסות גבוהות בכל חדש, או שהשני מתחתו, או שיש לו ילדים לפנינו, והאדם בטבעו קשה לו לראות בהצלחת החבר, בפרט כשהוא טועה לחשב שזה בא על חשבוננו האישי.

ועלינו לדעת כיצד להתמודד עם המחשבות הללו, ובראש ובראשונה עלינו לבלום את עצמנו, לפחות לא לתת למחשבות לבוא לדי מעשה, לא לדבר על השני חלילה, ובדאי לא להזיק או להצר לו חלילה, וזה לבד דבר גדול מאד. ואחר כך עלינו לשבת עם עצמנו, בענין ישיבת המצורע, ולהתבונן שה' שולח לנו את הנסיון והקשי הזה, בכדי שנתעלה במדות טובות, כי דוקא כאשר נתגבר על הקנאה שפנו, נזכה לקנות מדות טובות.

המדרש בשמים שונה מהמדרש בארץ, לפעמים הזמן הזה שאדם נופל ברוחו - על שהוא ממתין זה כה רב לישועה שלו, ואלו אחרים מצליחים והולך להם בקלות, או שהוא מתמודד עם פרנסה, ואלו חברו עושה חיל, וכן ברוחניות שקשה לאדם, ללמד ולהתפלל, והוא רואה את האנשים בסביבתו, היאך הם לומדים ומבינים את הלמוד הרבה יותר טוב ממונו.

דוקא הקשיים הללו שונים לאין ערוך לפני הקב"ה, שמביט בנו היאך אנו מתעלים ולא נותנים לקשי לשבש את ימי חיינו, וכבר אמרו חז"ל 'פעם אחת בצער ממאה שלא בצער' בזמן שאדם בנסיון והוא מתגבר, זה שווה יותר מפעמים רבות שהוא לומד ומתפלל בקלות ובהצלחה.

וזו היתה הגדולה של דוד מלכנו, וכמובא בזהר הקדוש, שה' השתבח בדוד, שבכל הנסיונות שהוא עבר מבית ומבחוץ, תמיד הוא ראה את הכל טוב, תמיד הוא נתן שיר ושבח לבורא עולם, לא שהכל הלך לדוד חלק, אבל הוא ראה את הכל טוב, הוא מנף את הקשיים לקרבת ה', וכמו שאמרו חז"ל שבשעה שישמעני בן גרא גרף אותו, למרות שיכל לומר לאבישי בן צרויה להשיב לו מלחמה, הוא התגבר על הנסיון ושתק, באותו זמן הוא נעשה רגל רביעי במרפכה.

נורא נוראות! בשתיקה אחת של דוד המלך הוא זכה להיות מרפכה לשכינה, יחד עם האבות הקדושים, פאשר אדם שותק בבית או בחוץ ולא עונה כשמשפילים אותו, הוא מחזיק את העולם הפרטי שלו, הוא

א. לפי הלל צריך לעשות כורך בכדי להנות מהאכל שהקב"ה נותן לנו, ועל ידי זה להתבונן בחסדי ה' שעמנו תמיד, ולחוש את קרבתו אלינו שזה החרות האמתית, וכדאיתא בגמרא בתענית (כו.) שאין אומרים הלל אלא על נפש שבועה - שעל ידי שאדם אכל הוא רואה את רוב טובו וחסדו של ה' יתברך, ובאפשרותו להודות לו כראוי.

ב. בפסח אנו עושים הסבה שזה ענין החרות, ללמד שאנו נשענים רק על ה' ולא על שום דבר גשמי, שזה החרות האמתית.

ג. כשאוכלים מצות יש להודות לקב"ה על שהבדיל אותנו ואת אבותינו במצרים ובכל הדורות ממאכלי הגוים, [לדעת האבודרהם והאברבנאל שמאכל אבותינו במצרים היה מצות].

ד. כשאומרים דינו בליל הסדר ראוי להודות לקב"ה על החסדים הקטנים ביותר שעלינו להודות לקב"ה ולשמוח בו, מתוך מחשבה שעליהם לבד ראוי לנו להודות לקב"ה.

"כנגע נראה לי בבית"

אמר אבי אסור לאדם שיפתח פיו לשטן (ברכות ט). וכן איתא במשנה בנגעים (פי"ב) שאפילו תלמיד חכם לא יאמר 'נגע נראה לי בבית' אלא 'כנגע נראה לי בבית', זה למוד עצום לכל אחד ואחד שירגיל את לשונו לדבר אך טוב על כלל ישראל ועל עצמו, כי לפה האדם יש כח עצום לפעל פעולות טוב ולמוטט, וצריך להיות חכם ולנתב את הדבורים בכדי להשפיע אך טוב וחסד על כלם.

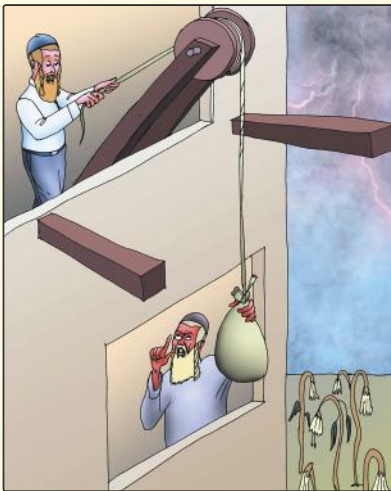
ומעשה שהיה בילד עם בעיות נפשיות שהצריך להכנס למוסד סגור, והוריו פנו לגאון ר' שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל בכדי להועז עמו בנושא, והגאון אמר שראוי להכניסו למוסד, ברם הדבר צריך להעשות מרצון היילה, כדי שלא ירגיש שזרקו אותו מהבית.

מדבור למעשה קרא ר' שלמה זלמן לילד ואמר לו שברצונו לשלח אותו למוסד ההוא, בכדי שישמש שם משגיח על הפשרות, ויחזק את הילדים השבורים, ויניח תפלין לנזקקים לכה, והכל יעשה בשליחותו, וכן עשה לו סמיכה, ועל ידי זה הרגיש הילד מעלה גדולה ללכת למוסד ההוא, והלך לשם בשמחה, ובמשך הזמן הבריא בנפשו לחלוטין, מכיון שהוא הרגיש ספיק והנאה במעשיו.

מכאן אנו למדים את כח הדבור, עד כמה אפשר להחיות אנשים בדבור של חבה וחזק, כשזה במקום ובאופן הנכון.

פנינים מצוירים

אדם נוגע במוכן לחברו. וכמו שספר מו"ר רבי אביגדור מילר זצ"ל, שפעם הוא בקש להתקבל להיות מלמד במקום מסוים, ומישהו הקדים אותו במרות דקות וקבלו אותו, למרות שהוא היה הרבה פחות מכשר ומצלח מרבי אביגדור, ורבי אביגדור הצטייר ולא הבין מדוע,

אמרו חז"ל בגיטין (ז.) מאי דכתיב קינה דימונה ועדעדה - כל שיש לו קנאה על חברו ודומם, שוכן עדי עד עושה לו דין, אם צערו אותך ויש לך מה לומר, ואתה שותק, הקב"ה יתן לך כל טוב.

ממשיכה הגמרא דורשת על הפסוק, צקלג ומדמנה וסנסנה - כל שיש לו צעקת לגימה על חברו ושותק, שלוקחים לאדם את התפקיד או את המקום שלו והוא שותק - שוכן בסנה עושה לו דין.

הסנה מסמל לקשי והצעה, שאדם נמצא בתוך קוצים, וה' כפיכול נמצא עם האדם בתוך הקשי, כאשר הוא מתגבר ושותק ומרעיף עליו כל טוב, כענין שה' התגלה למשה רבנו בסנה.

ופעמים רבות הקשויים שיש לאדם זה דמיון שהיצר מפתח באדם שלוקחים לו, וגם אם באמת לקחו לאדם, כבר למדונו חז"ל שאין

ובסופו של דבר רבי אביגדור, התעלה על הקשי, והתחזק באמונה בבזרא, שהוא ורק הוא עושה הכל לטוב לנו, ובסוף זכה להגיע לדרגות גבוהות, ואלו הוא היה נשאר המלמד באותו מקום, הוא לא היה זוכה להשפיע לכלל ישראל את כל הטוב.

וכן לכל אחד ואחד, יש את המסלול שה' מוליך אותו, ואסור לנו להחליט בדעתנו לעולם, אדרבה להאמין בבזרא, לשמוח בחלקנו הטוב ובטוב שבכל אחד ואחד.

"ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אהותכם"

איתא בגמרא (הוריות יז) "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמורים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם, ועל ידי הנגע נותן הבית ומוצאן". התורה הקדושה מלמדת אותנו כאן דבר נפלא, וזה בשני דברים א. בגוף האדם שקשאדם מקבל מפה באצבעו ויוצא לו דם, אזי זה מוכיר לו להודות לקב"ה על הדם שפועל בו כפאות. ב. בקשיים שעוברים על האדם, הן מבחוחין - בבזיונות שאדם עובר, והן מכפנים - כשלא הולך לאדם בעבודתו, שאזי עליו להשכיל שכעת הקב"ה נותן לו מתנה נפלאה של הכנעה וענוה. וכן כשמביאים אותו אנשים מבחוחין, זה למוד בשבילו שלא יבזה אנשים אחרים, ולא יגרם להם צער כשם שצערוהו.

וכן ראוי להתבונן שהקשיים של הזילת, בונים את אישיותו ומשלימים את נפשו בכח של אפוק ואהבה, גם למי ששנוי עליו. וכן יושב בשמים רואה את גדלת נפשו של האדם הסובל בזיונות וקשיים בשתיקה, ומקנה לו שפע של דברים טובים ברוחניות וגשמיות. ובכל הקשיים שיש לאדם ראוי לכקש מהקב"ה שיצוהו להשתמש במדות הנפלאות שבו, ושהכחות האדירים שבו יסיעו בידו לתת ולהעניק לוילת ובפרט למי שהכעיסו ובוהו, שזה השלמות האמתית.

וזה מה שדוד מלכנו עליו השלום מבקש בתהלים (קלה) "חקרני אל ודע לבבי" - שאזכה לחקר את לבי אם יש בי מדות רעות, ו"אם יש דרך עיב בי" - של קשיים ובזיונות מאחרים, שאהיה חזק ואיתן מתוך ידיעה שהנסיונות ממך לבד, בכדי לצרפני ולחקני, ועל ידי כן אלך "בדרך עולם" של קרבה אמתית אליה בלי מדות של רע ושקר.

"והעמיד הפהו המטהר את האיש המטהר ואתם לפני ה"

איתא בגמרא (זבחים לב). שמחמת שהמצרע הוא טמא אסור לו להכניס לעזרה, ברם התר לו להכניס את בהונותיו, בכדי שיתנו עליהם מהדים והישמן, ובה נחשב שכלו בעזרה. וצריך באור מה נשתנה המצרע משאר הטמאים, שרק אצלו אנו אומרים שביאה במקצת שמה ביאה?

ונראה לבאר בסיעתא דשמיא שהתורה הקדושה מורה למצרע את הדרך לשוב בתשובה - וזה שאפלו כשהוא מרגיש את עצמו טמא ורחוק מה' - שיכנס במקצת לשערי הקדשה, ובה יחשב לו שכלו נכנס לקדשה, וזה חדוש מיוחד שהקב"ה מגלה את רוב אהבתו וחבתו לרחוקים ממנו, והאהבה הזו אינה תלויה בדבה, אלא ברב רחמיו וחסדיו בלבד, בכדי שנושב אליו, כאב המקרב את בנו שהתרחק ממנו ועשה נגד רצונו.

ה' יוכנו לדעת את פח התשובה, ואת מעלת הדברים הקטנים [הטובים], וכן שנראה את רוב חסדיו ואהבתו אלינו, ועל ידי כן נחפץ להתקרב אליו, וכן הוא יתברך יוסיף לקרבנו אליו, וכמו שאמרו (שה"ש רבה ה) "פתחו לי פתח פחודו של מחט, ואני אפתח פפתחו של אולם".

כך נגשתי אליו ושאלתי אותו אם הוא זקוק לעזרה כל שהיא, בתגובה לשאלתי חיד האברך בבישנות מה והחל לספר ספור מדהים.

הנני מתגורר אי שם במרכז הארץ, לפני שלש שנים בדיוק הצרכתי לסדר איזה ענין בירושלים, ונדמון לי לנסע באוטובוס שדרך מסלולו היה ברחוב יחזקאל, הייתי אז צעיר חלוני האוטובוס התנהל בעצלתים דרכו בכל השנה, ובפרט בערב פסח, כשהגענו להצטלבות של הרחובות יחזקאל ואבינעם ילין הוא בקשי זז, התקהלות של אנשים הפריעה לתחבורה הצבורית.

אחד הנוסעים הציץ מהחלון והבחין בהתקהלות של חרדים והחל מיד לרטון בקול 'שוב החרדים עושים הפגנות, הפעם היה זה הנהג שהיה חלוני למהדרין שהתנדב להרגיע, לא זו לא הפגנה אני מכיר את זה מפל שנה, במשך כמה ימים מגיעים משאות ענקיות ופורקות כאן סחורה, ואחר כך מחלקים כאן מוצרי מזון למשפחות ברוכות ילדים בחנם... הם יודעים לעזר אחד לשני לא כמו אצלנו...' סים הנהג את המונולוג.

נדהמתי למשמע אזני, מעולם לא ראיתי כזה דבר עיני נצמדו לשמשות האוטובוס, אך לא הייתי מסגל לבלע את כל המראה הגדול הזה בבת אחת, האוטובוס המשיך במורד רחוב יחזקאל.

נולדתי בבית חלוני המשיך האברך בנימה אישית, המחזות שנגלו לעיני ברחוב יחזקאל הסעירו את רוחי ולא נתנו לי מנוח, גמלה החלטה בלבי שבסופו של יום אני מכרח לחזור למקום! ואכן חזרתי, שעתים תמימות התבוננתי בחלוקה המסורתית.

אינני יודע איך זה קרה אבל עבדה שהדברים ששמעתי והמחזות שראו עיני נתנו לי הדיפה עצומה להתענין ביהדות, שמביאה לב טוב שעוזר ומסיע לוילת בחנם, וללא קולות של מצה ומריבה אלא בישוב הדעת ובנחת.

כמהלך החדשים הבאים התעמקתי ביהדות, הצטרפתי לישיבה והתחלתי לשמור תורה ומצות, בהמשך אף הקמתי בית כשר ונאמן בישראל.

ומני אז בכל שנה אני בא למקום הזה שמחלקים בו קמחא דפסחא, ומודה לבורא כל העולמים על החסד העצום שגמל עמי במה שקרבני ליהדות, שמלאה בחסדים ובנתינה לוילת.

התרגשתי לשמוע את דבריו של אותו אברך, והוא המשיך ואמר 'אתה רואה את התינוק שלי בעגלה, קראתי לו פסח, בכדי שתמיד אזכור את החסד שעשה עמי הבורא'.

מספור נפלא זה נלמד לתת ולהעניק לוילת, גם שלא על מנת לקבל פרס, ובה נזכה לכל טוב בזה ובבא אמן.